

Minun kuntani - kirjasto yhteisten asioiden keskustelufoorumina ja
medialukutaidon tukijana

Kansanvallan olohuone - kirjaston demokratiatyö haltuun, 18.9.2023 Turun pääkirjasto

Terkkuja Lahesta!

- Pasi Kangas, mediakasvatuskoordinaattori, Lahden kaupunginkirjasto, alueellinen kehittämistehtävä.
- Vastaa kirjastolaisten mediakasvatus- ja digiosaamisen edistämisestä sekä kirjastojen mediakasvatuspalveluiden kehittämisen tukemisesta.
- Projektipäällikkönä Lahden kaupunginkirjaston hallinnoimassa Minun kuntani -demokratiahankkeessa 2022-2023.

Lahden AKE

- Lahden kaupunginkirjasto hoitaa alueellista kehittämistehtävää neljän maakunnan alueella Kanta-Hämeessä, Päijät-Hämeessä, Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa.
- 36 kuntaa, 80 kirjastoa, 20 kirjastoautoa, 500 kirjastoammattilaista.
- www.lahdenake.fi

Minun kuntani -
demokratiahanke

Ajatus alueellisesta demokratiahankkeesta

Kirjastot kehittävät keinoja kansanvallan vahvistamiseksi – eduskunnalta lisäraha toiminnan jatkamiseen

Kirjastot eri puolilla Suomea kehittävät toimintamalleja, joiden avulla kirjastot voisivat toimia osallistumisen, kohtaamisten ja turvallisen keskustelun alustoina. Konseptien jatkokehittämiseen ja levittämiseen osoitettiin eduskunnan budjettikäsittelyssä miljoona euroa valtion ensi vuoden budjettiin.

<https://www.sitra.fi/uutiset/kirjastot-kehittavat-keinoja-kansanvallan-vahvistamiseksi-eduskunnalta-lisaraha-toiminnan-jatkamiseen/> (22.12.2020)

Ajatus alueellisesta demokratiahankkeesta

Kirjastojen demokratiatyö jatkuu ja laajenee kokeilujen oppien vauhdittamana

Aluehallintovirastot jatkavat kirjastojen demokratiatyön kehittämistä Sitran ja kokeilukirjastojen kehittämien mallien pohjalta. Eduskunnan myöntämä rahoitus kirjastojen demokratiatyön jatkokehittämiseen ja laajentamiseen tulee haettavaksi kaikille Suomen yleisille kirjastoille ylimääräisenä valtionavustuksena syksyllä 2021.

<https://aviavustukset.fi/tiedotteet/kirjastojen-demokratiatyo-jatkuu-ja-laajenee-kokeilujen-oppien-vauhdittamana/> (1.6.2021)

Ajatus alueellisesta demokratiahankkeesta

Yleisten kirjastojen demokratian edistämistyöhön 920 000 euroa

Avustusten tavoitteena on edistää vuoropuhelua ja järjestää kirjastoihin demokratiaa edistävää toimintaa. Kyseessä on kertaluontoinen rahoitus, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen kahdeksi vuodeksi.

Aluehallintovirastot ovat myöntäneet 920 000 euroa 38 hankkeelle kuntien yleisten kirjastojen demokratian edistämistyöhön. Avustuksella mahdollisesta toiminnan kehittäminen kahden vuoden ajan vuoden 2023 loppuun asti. Avustuksen avulla jatketaan kirjastojen demokratiatyön kehittämistä Sitran vuosina 2020 ja 2021 käynnissä olleen [Kirjastoista kansanvallan foorumeita -hankekokonaisuuden](#) pohjalta.

<https://aviavustukset.fi/tiedotteet/yleisten-kirjastojen-demokratian-edistamistyohon-920-000-euroa/> (12.11.2021)

Minun kuntani - kirjasto yhteisten asioiden keskustelufoorumina ja medialukutaidon tukijana

- Hankkeen tavoitteena on lisätä kuntalaisten luottamusta lähihallintoon ja edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä kokemusta osallisuudesta yhteisiin asioihin.
- Tavoitteen saavuttamiseksi kirjastoissa järjestetään hankkeen aikana keskustelutilaisuuksia ajankohtaisista paikallisista aiheista.
- Kuntalaisten lisäksi mukaan kutsutaan viranhaltijoita, päättäjiä ja median edustajia.
- Yhtenä hankkeen kohderyhmänä ovat kuntien venäjänkieliset asukkaat.
- Aluehallintovirasto on myöntänyt hankkeelle demokratia-avustusta 65 000 euroa.
- Alueellista demokratiahanketta koordinoi Lahden kaupunginkirjasto. Mukana lisäksi Heinolan, Imatran, Kouvolan, Lappeenrannan ja Orimattilan kaupunginkirjastot, litin kunnankirjasto sekä Cultura-säätiö. Hankekausi on 1.7.2022 - 31.12.2023.

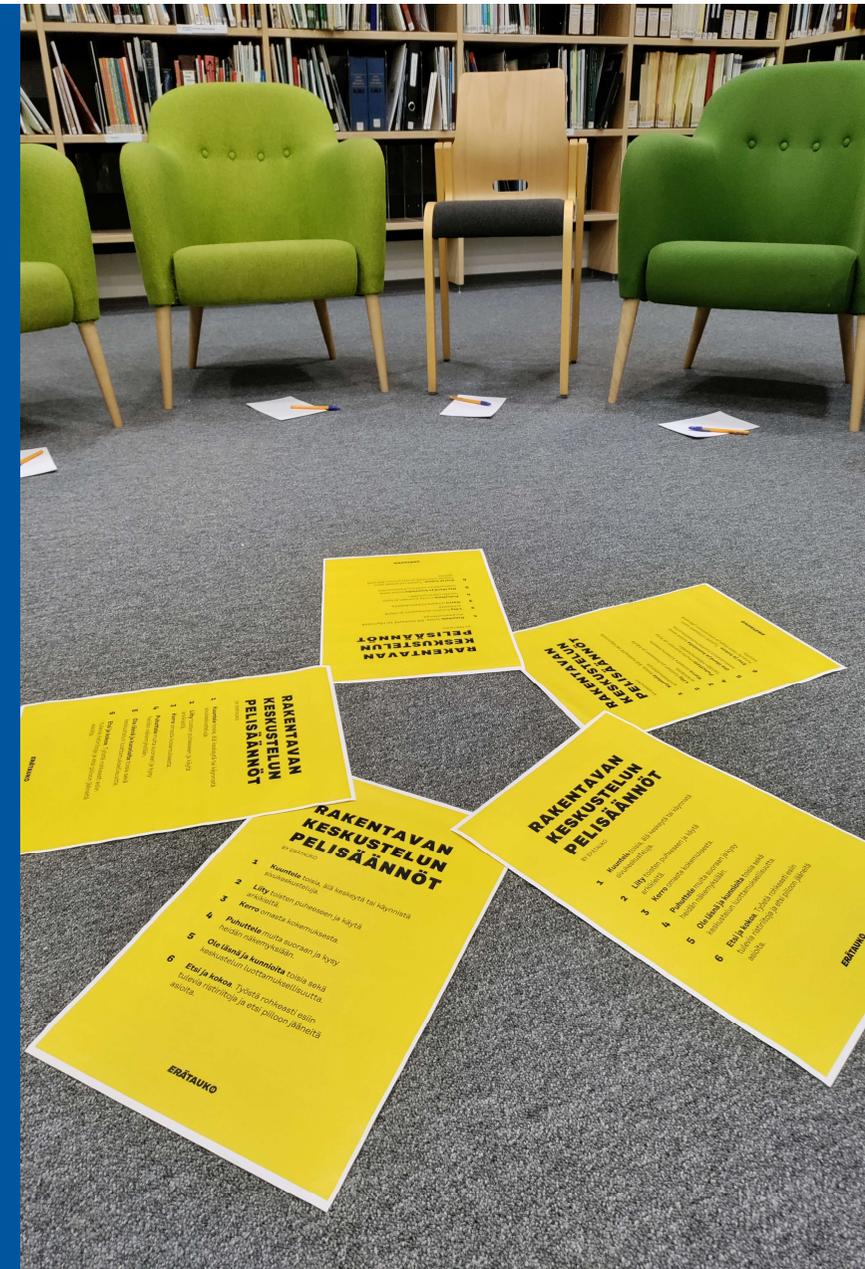
Demokratiatyökaluja kirjastoihin

- Hankkeen tavoitteena on, että toiminta jatkuu kirjastoissa myös hankkeen jälkeen. Siksi on tärkeää, että kirjastoihin kertyy osaamista yhteiskunnallisen keskustelun järjestämiseen ja ohjaamiseen.
- Kirjastojen työntekijät toimivat keskustelutilaisuuksien ohjaajina ja kirjureina sekä kutsuvat osallistujat tilaisuuteen.
- Hanketyöntekijä tukee kirjastoja tilaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Lahden AKE on järjestänyt kirjastoammattilaisille täydennyskoulutusta Erätauko-dialogien ohjaamiseen ja puhuttuun selkokieleen.
- Ideana on, että osaaminen, verkostot ja kontaktit jäävät kirjastoon, eivätkä lähde hanketyöntekijän mukana pois.
- Hankkeen hyvistä käytännöistä koottiin keväällä 2023 pieni kirjastodialogien järjestäjän opas, joka on lähetetty kaikkiin kehittämisalueen kirjastoihin. Opas on myös vapaasti saatavilla verkossa.

Keskustelutilaisuuksia kirjastoissa

- Kirjastoissa on nyt järjestetty yhteensä 21 keskustelutilaisuutta
- Osallistujia on ollut yhteensä 172
- Näistä venäjänkielisiä yhteensä 15
- Jokaisessa keskustelussa on ollut mukana päättäjiä ja/tai viranhaltijoita, joissakin myös median edustajia
- 35 osallistujaa ei ollut aikaisemmin osallistunut yhteiskunnalliseen keskusteluun
- 99 % osallistujista on pitänyt tilaisuuksia hyödyllisinä ja suosittelisi niitä myös muille

Aiheet ja osallistujat

Yle Lahden toimittaja Marjo Pirilä haastattelee Anna Sidorovaa

- Aiheita: osallistuva budjetointi ja vaikuttaminen, energiakriisi, kulttuurin tila, kirjaston merkitys, oma asuinpaikka, turvallisemman tilan periaatteet...
- Osallistujat: lautakunnat, viranhaltijat, asukasyhdistykset, erilaiset järjestöt ja neuvostot, media, omat kontaktit, kirjaston asiakkaat
- Mainoksia somessa, verkkosivuilla, ilmoitustauluilla
- Kutsuttu myös aiempien keskusteluiden osallistujia
- Kansalliset dialogit: aihe, juoksutukset, materiaalia ja tukea tarjolla sekä mahdollisuus vaikuttaa

Palautetta osallistujilta

”Uskoni yksittäisenä lahtelaisena vaikuttamiseen on vuosien ja kokemuksieni myötä kadonnut! Nyt tulín tilaisuuteen, josta käsin asioita voisikin saada etenemään. Pieni toivo heräsi! Kiitos!”

”Miten helppoa oli sukeltaa avoimeen ja mielenkiintoiseen keskusteluun näistä aiheista osin täysin ventovieraiden ihmisten kanssa.”

”Kiitos paljon tästä tärkeästä arvokkaasta tilaisuudesta. Tulen hyödyntämään tätä tietoa työssänikin.”

Palautelomakkeiden täyttöä Lahden pääkirjastossa.

Kokemuksia dialogien järjestämisestä

- Kirjasto soveltuu erinomaisesti yhteiskunnallisen keskustelun paikaksi. Se on maksuton, neutraali ja hyvin saavutettavissa oleva, monelle omasta arjesta tuttu paikka.
- Keskustelutilaisuudet sopivat hyvin kirjaston palvelutarjontaan. Kirjastoon ovat kaikki tervetulleita omana itsenään ja siellä on otettava myös muut huomioon.
- Tilaisuuksien onnistuneessa järjestämisessä auttavat hyvät yhteistyökumppanit ja verkostot. Esimerkiksi erilaiset järjestöt ovat hyvä tapa tavoittaa keskustelijoita
- Toisaalta yhteiskunnallisen keskustelun tuominen kirjastoon voi tuntua myös vieraalta.
- Tilaisuuksien suljettua luonnetta ja tavoitteita voi joutua välillä perustelemaan.
- Yhteiskunnallisten aiheiden käsittely ja keskustelun ohjaaminen itselle vieraasta aiheesta voi tuntua etukäteen jännittävältä.

Kirjastodialogi - ennen tilaisuutta

- Kirjastodialogi on suljettu keskustelu, jossa on mukana noin 3-15 keskustelijaa. Dialogia ohjaa kirjastotyöntekijä, minkä lisäksi toinen työntekijä toimii kirjurina.
- Kirjastossa järjestettävään keskusteluun kutsutaan mukaan kuntalaisia, viranhaltijoita, päättäjiä ja median edustajia.
- Tilaisuuteen voi ilmoittautua vapaasti ja sitä markkinoidaan avoimesti myös kirjastossa.
- Aiheeksi valitaan paikallinen ja ajankohtainen aihe, joka kunnassa sillä hetkellä puhututtaa.
- Kirjastodialogin tavoitteena on lisätä ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta, itsestämme ja toisistamme.

Kirjastodialogi - tilaisuuden aikana

- Tilaisuuden kesto on noin 2 tuntia. Hyvä tapa aloittaa on tarjota alkuun kahvia ja teetä sekä pientä purtavaa. Aloitukseen varataan 15 minuuttia.
- Keskustelu alkaa päivän aihetta käsittelevällä alustuksella. Alustajana voi toimia joku kutsutuista keskustelijoista, ohjaaja itse tai joku muu asiantuntija.
- Keskustelussa hyödynnetään Erätauko-menetelmää ja rakentavan keskustelun pelisääntöjä.
- Tavoitteena ei ole väitellä, luennoida tai tehdä päätöksiä vaan käydä tasa-arvoista keskustelua, jossa kaikki pääsevät ääneen.
- Keskustelun loppuun varataan noin 15 minuuttia palautteiden keräämiseen, loppukeskusteluun ja poistumiseen.

Kirjastodialogi - tilaisuuden jälkeen

- Tilaisuuden kirjauksen pohjalta laaditaan kooste, johon kirjataan pääpiirteittäin keskustelun sisältö.
- Kooste laaditaan niin, ettei siitä ole mahdollista tunnistaa keskusteluun osallistuneita henkilöitä.
- Kooste hyväksytetään keskusteluun osallistujilla, minkä jälkeen se voidaan yhteisellä päätöksellä julkaista tai lähettää eteenpäin esimerkiksi päättäjille.

Kirjastodialogi pähkinänkuoressa

1. Mieti aihe.
2. Mieti, kenen olisi tärkeää keskustella aiheesta.
3. Merkitse päivä ja aika kalenteriin.
4. Kutsu keskustelijat koolle.
5. Varaa tila.
6. Laadi keskustelun käsikirjoitus ja varaa mahdollinen kirjuri.
7. Ohjaa keskustelu ja taputa itseäsi selkään, selvitit hengissä ja se meni hyvin!
8. Laadi mahdollinen kooste ja lähetä se eteenpäin.

Opas auttaa alkuun

- Lue tästä oppaasta vinkit siihen, mitä tarvitset onnistuneen dialogin järjestämiseen kirjastossa.
- Opas on vapaasti ladattavissa verkossa osoitteessa lahdenake.fi.
- [Näin järjestät onnistuneen dialogin kirjastossasi - kirjaston Erätauko-keskustelun järjestäjän opas](#)

Tsemppiä demokratiatyöhön kaikille!

© Noora Olukpe

Kiitos!

- Kysymyksiä?
- Ollaan yhteydessä!
pasi.kangas@lahti.fi
p. 044 482 6153

Lisätietoa

- Minun kuntani - kirjasto yhteisten asioiden keskustelufoorumina ja medialukutaidon tukijana - Lahden AKE
- Cultura-säätiö
- Erätauko - Jotta Suomesta tulisi maailman parhaiten keskusteleva kansa
- Kansalliset dialogit